

Tazminat Komisyonu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde derdest olan, 23 Eylül 2012 öncesinde yapılmış ve henüz Hükümete bildirilmemiş bütün başvurular için tüketilmesi gereken yeni bir yol sunuyor

[Müdür Turgut ve diğerleri / Türkiye](#) (Başvuru No. 4860/09) davasında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, oybirliğiyle, başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Bu karar kesindir.

Bu davada Mahkeme, 6384 sayılı kanunun, aşırı uzun yargılama süreleriyle ilgili şikâyetlere çözüm bulma amacı taşıyan 20 Mart 2012 tarihli [Ümmühan Kaplan / Türkiye](#) (Başvuru No. 24240/07) pilot karar usulünün doğrudan ve somut bir sonucu olduğuna karar vermiştir.

Mahkeme, başvuru sahiplerinin başvurularını yaptıkları sırada bu kanun henüz yürürlüğe girmemiş olmasına rağmen, şu anda mevcut olan bu iç hukuk yolunun etkili ve erişilebilir bir yol olamayacağını ifade etmesinin, davanın bu aşamasında mümkün olmadığına karar vermiştir. Bu nedenle bu şikâyet, iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle reddedilmiştir.

Başlıca Olaylar

Başvuru sahipleri Mahmut Han, Nihat Kasun, Cemal Kılıklı ve Müdür Turgut, sırasıyla 1975, 1962, 1970 et 1977 doğumlu Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları olup İstanbul ve Tunceli’de ikamet etmektedirler.

26 Aralık 1999 tarihinde başvuru sahipleri Turgut ve Kasun, bir terör örgütüyle bağlantılı oldukları gerekçesiyle İstanbul’da yakalanmışlardır. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi tutuklanmalarına karar vermiştir. Cumhuriyet Savcılığı başvuru sahiplerinin terör örgütü üyeliği, örgüte yardım ve yataklık ve örgüt için zorla para toplama suçlarından cezalandırılmaları için dava açmıştır. 18 Nisan 2001 tarihinde Turgut ve Kasun, örgüt için zorla para toplama suçundan beraat ederken, terör örgütü üyeliği ve örgüte yardım ve yataklık suçlarından onikişer yıl altışar ay hapis cezasına çarptırılmışlardır. 28 Eylül 2001 tarihinde Yargıtay bu kararı bozmuştur.

16 ve 17 Şubat 2000 tarihlerinde başvuru sahipleri Han ve Kılıklı, polis tarafından yakalanmışlardır. Cumhuriyet Savcılığı bu başvuru sahiplerinin de terör örgütü üyeliği, örgüte yardım ve yataklık ve örgüt için zorla para toplama suçlarından cezalandırılmaları için dava açmıştır.

14 Kasım 2001 tarihinde iki dava birleştirilmiştir. 26 Aralık 2008 tarihinde İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi, Cemal Kılıklı aleyhine açılan davayı zamanaşımı nedeniyle düşürmüştür. Diğer üç başvuru da çeşitli hapis cezalarına çarptırılmışlardır. Başvuru sahipleri bu kararı temyiz etmişler ve temyiz başvuruları henüz sonuçlanmamıştır.

Şikâyetler, usul ve Mahkeme’nin oluşumu

Başvuru, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önüne 7 Ocak 2009 tarihinde getirilmiştir.

Başvuru sahipleri Sözleşme’nin 6. maddesinin 1. paragrafını (adil yargılanma hakkı) ileri sürerek, yargılama süresinin “makul süre” ilkesini ihlal edildiğini iddia etmektedirler. Ayrıca, Sözleşme’nin 13. maddesinde (etkili başvuru hakkı) öngörüldüğü şekilde

Türkiye’de aşırı uzun yargılama sürelerine karşı bir başvuru yolunun olmadığından da şikâyet etmektedirler.

Karar aşağıdaki yedi yargıçtan oluşan bir daire tarafından verilmiştir:

Guido **Raimondi** (İtalya), *başkan*,
Danutė **Jočienė** (Litvanya),
Peer **Lorenzen** (Danimarka),
András **Sajó** (Macaristan),
Işıl **Karakaş** (Türkiye),
Nebojša **Vučinić** (Karadağ),
Helen **Keller** (İsviçre), *yargıçlar*,

ve Stanley Naismith, Daire Yazı İşleri Müdürü.

Mahkeme’nin Kararı

6 § 1. Madde

Mahkeme, 20 Mart 2012 tarihli Ümmühan Kaplan / Türkiye (Başvuru No. 24240/07) pilot kararından sonra, yargılama süreleriyle ilgili olarak 23 Eylül 2012 öncesinde Mahkeme’ye yapılmış ve henüz Hükümet’e bildirilmemiş başvuruların tazminat verilmesi suretiyle çözümlenmesine dair 6384 sayılı yasanın Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edildiğini tespit etmiştir.

Mahkeme başvurunun, bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce, başvurucuların Türk hukukunda yargılama süresinden şikâyet edebilecekleri etkin bir yol bulunmadığı bir dönemde kendi önüne getirildiğini not etmektedir.

Bununla birlikte, 6384 sayılı kanunla açılan yol, Türkiye’ye karşı açılan yargılama süresiyle ilgili tekrar eden davalara çözüm bulma amacı taşıyan pilot karar usulünün doğrudan ve somut bir sonucudur. Mahkeme, ulusal makamların bundan böyle bir iç hukuk yolu açtığını gözlemlemektedir. Mahkeme böylece davalı Devletin, Bakanlar Komitesi tavsiye kararlarına ve Interlaken, İzmir ve Brighton konferanslarının sonuç bildirgelerine uygun olarak, iç hukuk düzeyindeki yapısal bir sorunu çözerek üzerine düşen sorumluluğu yerine getirdiğini not etmektedir. 6384 sayılı kanun temel olarak, Türkiye’nin makul sürede yargılama yükümlülüğüne aykırılıkları telafi etmesine ve Mahkeme önündeki başvuruları azaltmasına ve hatta tamamen sonlandırmasına imkân tanıma amacı taşımaktadır.

Mahkeme, 6384 sayılı kanunun niteliğini ve kabul edilişi sırasında içinde bulunulan bağlamı dikkate alarak, iç hukuk yollarının tüketilmesi şartının başvurunun yapıldığı anda değerlendirilmesi genel kuralına bir istisna yapılmasının haklı görülebileceğini düşünmektedir. Şu durumda Mahkeme’nin, ihdas edilen bu iç hukuk yolunun etkili ve erişilebilir olmadığını söylemesi, davanın bu aşamasında mümkün değildir. Bu kanun, en başta Ankara Bölge İdare Mahkemesi’nin, gerektiğinde Anayasa Mahkemesi’nin ve en nihayetinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin denetimine tabi olacak bir hukuk yolu açmaktadır.

Mahkeme başvurucuların, şikâyetlerini sonuca bağlama perspektifi sunan ve erişilebilir bir yol olan 6384 sayılı kanunla kurulan tazminat komisyonuna başvurmaları gerektiğine hükmetmiştir. Bu hüküm, tazminat komisyonu ve ulusal mahkemeler tarafından verilecek kararlar ışığında, bu kanunla açılan hukuk yolunun etkinliği ve gerçekliğinin denetlenebilmesi ihtimalini hiçbir şekilde etkilememektedir.

“Makul süre” şikâyeti, iç hukuk yollarının tüketilmemesi sebebiyle reddedilmelidir.

13. Madde

6384 sayılı kanunla kurulan tazminat komisyonu, Mahkeme önünde derdest olan, 23 Eylül 2012 öncesinde yapılmış ve henüz Hükümet’e bildirilmemiş başvurular için

başvuruculara, Sözleşme'nin 13. maddesi anlamında tüketilmesi gereken bir yol sunmaktadır. Dolayısıyla, başvurucuların bu şikâyeti dayanaktan yoksundur ve reddedilmelidir.

Mahkeme başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Bu karar sadece Fransızca olarak mevcuttur.

Bu basın bildirisi Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından kaleme alınmış olup, Mahkeme'yi bağlayıcı nitelikte değildir. Mahkeme tarafından verilen kararlar ve mahkeme hakkında ek bilgiler www.echr.coe.int internet adresinden elde edilebilir. Mahkemenin basın açıklamalarına abone olmak için lütfen şu adrese üye olunuz: www.echr.coe.int/RSS/fr veya bizi Twitter'da takip ediniz [@ECHR_Press](https://twitter.com/ECHR_Press).

Basın iletişim bilgileri

echrpess@echr.coe.int | tel: +33 3 90 21 42 08

Denis Lambert (tel: + 33 3 90 21 41 09)

Tracey Turner-Tretz (tel: + 33 3 88 41 35 30)

Nina Salomon (tel: + 33 3 90 21 49 79)

Jean Conte (tel: + 33 3 90 21 58 77)

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ihlal edildiği iddiaları hakkında karar vermek üzere Avrupa Konseyi'ne üye devletler tarafından 1959 yılında kurulmuştur.